

Załącznik
do uchwały Nr 101/XIII/2015
Rady Miejskiej w Narolu
z dnia 22 grudnia 2015 r.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Narol na lata 2016 - 2020

**Gmina Narol
ul. Rynek 1, 37- 610 Narol
www.narol.pl
urząd@narol.pl**

Narol, grudzień 2015 r.

Spis treści

WPROWADZENIE.....	2
I. PODSTAWA PRAWNA	3
II. PRZEMOC W RODZINIE – DIAGNOZA ROBLEMU W GMINIE NAROL	3
III. WSTĘPNE ZAŁOŻENIA SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE.....	5
1. Założenia programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:.....	5
2. Adresaci Programu	6
3. Zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	6
4. Elementy lokalnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:	6
5. Cele tworzenia i rozwijania lokalnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:6	
6. Realizatorzy Programu	7
IV. ZASOBY GMINY NAROL W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE.....	7
1. Zasoby instytucjonalne gminy:	7
2. Mocne strony:.....	7
3. Słabe strony:	7
4. Zagrożenia:.....	7
V. CELE PROGRAMU.....	8
1. Cel główny:	8
2. Cele szczegółowe:	8
VI. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ PROGRAMU – ZADANIA, ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ, TERMINY REALIZACJI.....	8
VII. FINANSOWANIE.....	10
VIII. MONITORING, SPRAWOZDAWCZOŚĆ, EWALUACJA PROGRAMU.....	10

WPROWADZENIE

Literatura wprowadza wiele definicji rodziny. Wszystkie one sprowadzają się do określenia rodziny jako małej grupy społecznej, grupy stanowiącej załazek szerszej społeczności. Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami i dziećmi oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrz rodziny ulegają zaburzeniu, łamane są reguły a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi.

Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyka rodzin o różnym statusie społecznym. Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe, dając o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej.

Na zagadnienie przemocy domowej możemy spojrzeć z wielu perspektyw, bowiem przemocą domową zajmuje się szereg dyscyplin naukowych, takich jak: psychologia, pedagogika, prawo, socjologia itp.

Przemoc według Światowej Organizacji Zdrowia to celowe użycie siły fizycznej, zagrażające lub rzeczywiste, przeciwko sobie, komuś innemu lub przeciwko grupie lub społeczności, co powoduje lub jest prawdopodobne, że spowoduje zranienie, fizyczne uszkodzenie, śmierć, ból psychologiczny, zaburzenia w rozwoju lub deprawację.

Na potrzeby niniejszego Programu najbardziej odpowiednią jest definicja przemocy zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390). Artykuł 2 pkt 2 tej ustawy definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc może przybierać różne formy. Wyróżniamy kilka rodzajów przemocy, które mają swoje charakterystyczne cechy, ale też wiele elementów wspólnych. Każda forma przemocy powoduje ból, cierpienie, zawsze narusza prawa i dobra osobiste ofiary. Jest to przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, przemoc seksualna, przemoc ekonomiczna i zaniedbanie.

Przemoc fizyczna – jej celem jest wymuszanie na ofierze takiego zachowania, jakiego życzy sobie sprawca, ma ona wywołać lęk lub być karą za złamanie reguł sprawcy. Przykładem jej jest: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.

Przemoc psychiczna – ma na celu pozbawienie osoby doświadczającej przemocy zaufania do siebie i swoich kompetencji w różnych obszarach jej życia. Przykłady obejmują: wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.

Przemoc seksualna – sprawia, że ofiara jest zawstydzona, skrępowana kiedy musi o tym mówić. Przemoc ta obejmuje takie zachowania jak: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami

trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety, itp.

Przemoc ekonomiczna – sprawia, że osoba doświadczająca przemocy staje się zależna od swego partnera i tym samym, podatna na przemoc. Przykładem tej przemocy jest: odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, itp.

Zaniedbywanie – sprawi, że osoba dorosła bądź dziecko traci poczucie bezpieczeństwa, czuje się odrzucone. Ten rodzaj przemocy nie polega na aktywnym krzywdzeniu lecz na zaniedbywaniu pewnych działań. Zaniedbywanie ma miejsce, gdy podstawowe potrzeby każdego człowieka nie są zaspokajane przez rodziców czy też opiekunów prawnych, potrzebami tych są np. wyżywienie, ubieranie, higiena, wychowanie, bezpieczeństwo, opieka lekarska itp.

I. PODSTAWA PRAWNA

1. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy rodzinie (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 1390);
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 1286);
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 163 ze zm.).

II. PRZEMOC W RODZINIE – DIAGNOZA PROBLEMU W GMINIE NAROL

Zjawisko przemocy w sposób ścisły wiąże się z problemem alkoholowym występującym w rodzinach. Statystyki podają, że większość sprawców czynów kwalifikowanych przez Kodeks karny jako fizyczne lub psychiczne znęcanie się nad członkami rodziny działa pod wpływem alkoholu lub innych środków uzależniających. Przemoc w rodzinie jest zamierzonym i wykorzystującym przewagę sił działaniem skierowanym przeciw członkowi rodziny, które narusza jego prawa i dobra osobiste, powoduje cierpienie i szkody.

Osoby przebywające w domach, w których dochodzi do przemocy doznają zaburzeń funkcjonowania we wszystkich sferach życia: emocjonalnej, psychicznej, społecznej. Literatura fachowa pokazuje silny związek pomiędzy wychowywaniem się dzieci w rodzinach z przemocą i skłonnościami do zachowań agresywnych w ich dorosłym życiu. Dzieci z takich rodzin czują ciągły strach i napięcie, żyją w chaosie emocjonalnym (odczuwają zarówno miłość jak i nienawiść do rodziców), odczuwają bezradność i brak zaufania do innych osób, często mają kłopoty w szkole, rozwijają się gorzej niż ich rówieśnicy, doznają poważnych urazów fizycznych. U niektórych ofiar i ich dzieci w wyniku stosowania przemocy w domu, w późniejszym czasie rozwijają się poważne problemy fizyczne i emocjonalne.

Przemoc w rodzinie nierozzerwalnie wiąże się z uzależnieniem od alkoholu. Badania socjologiczne na temat przemocy domowej wykazują że:

- co czwarty pacjent lecznictwa odwykowego przyznaje się do stosowania przemocy wobec dzieci w czasie trwania choroby alkoholowej (Instytut Psychologii Zdrowia 2005 r.),

- w co piątą polskiej rodzinie dochodzi do konfliktów z nadużywania alkoholu (CBOS – 2006 r.),
- 10% respondentów CBOS przyznaje, iż co najmniej raz była ofiarą przemocy fizycznej ze strony współmałżonka, w tym 12% kobiet i 9% mężczyzn doświadczyło tego wielokrotnie (co najmniej kilka razy).

Przemoc w rodzinie, to wciąż temat tabu, dlatego osobom doznającym przemocy tak trudno jest otrzymać fachową pomoc. Również, dlatego powszechne jest przekonanie, że dane statystyczne daleko odbiegają od rzeczywistej liczby i skali przemocy. Bardzo często media podają o przypadkach stosowania brutalnej przemocy wobec członków rodziny, a szczególnie wobec małoletnich dzieci. Pomóc w takich sytuacjach może Niebieska Linia.

W celu zdiagnozowania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Narol posłużono się danymi z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Skala przemocy w rodzinie oraz częstotliwość występowania przemocy w Gminie Narol na podstawie przekazanych formularzy „Niebieskie Karty” do Zespołu Interdyscyplinarnego. (dane za rok 2014)

Liczba rodzin w których występuje zjawisko przemocy domowej	Częstotliwość		
	1 raz w roku	od 2 do 5 razy w roku	6 razy w roku i więcej
5	4	1	0

(Źródło: Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Narolu)

Liczba osób poszkodowanych w wyniku przemocy w Gminie Narol. (dane za rok 2014):

ogółem osoby poszkodowane	kobiety			mężczyźni			dzieci		
	ogółem	z tego w wieku produkcyjnym*	z tego niepełnosprawne	ogółem	z tego w wieku produkcyjnym*	z tego niepełnosprawne	ogółem	z tego do 13 roku życia	z tego od 14 do 18 lat
7	6	5	1	0	0	0	1	1	0

*kobiety powyżej 60 roku życia, mężczyźni powyżej 65 roku życia.

(Źródło: Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Narolu)

Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w Gminie Narol.

Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Małoletni*
5	1	4	0

*Osoba do 18 r. ż.

(Źródło: Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej)

Liczba dzieci poszkodowanych w wyniku przemocy przez pijanych rodziców/opiekunów w Gminie Narol. (dane za rok 2014):

Ogółem liczba dzieci	Z tego do 13 r. ż.	Kim byli sprawcy?	Z tego od 14 do 18 r. ż.	Kim byli sprawcy?
1	1	ojcowie	0	-

(Źródło: Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Narolu)

Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w Gminie Narol. (dane za rok 2014)

	Instytucja zakładająca „Niebieską Kartę”				
	Policja	Pomoc Społeczna	Oświata	GKRPA	Ochrona Zdrowia
Liczba Kart	5	1	0	0	0

(Źródło: Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Narolu)

Z danych dotyczących częstotliwości występowania przemocy, liczby osób poszkodowanych oraz liczby dzieci poszkodowanych przez pijanych rodziców wynika, że zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem społecznym gminy. Niepokoi duża częstotliwość przemocy w rodzinie oraz to, że dotyka ona nie tylko osób dorosłych, ale również dzieci.

Powyższe dane z pewnością nie obrazują skali zjawiska przemocy, trudno jest bowiem w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nie ujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

III. WSTĘPNE ZAŁOŻENIA SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE.

1. Założenia programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i profesjonalnej pomocy,
- za przemoc odpowiedzialny jest sprawca przemocy,
- zmniejszenie skali zjawiska przemocy,

- d) stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc w rodzinie,
- e) kompleksowa pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy,
- f) nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka,
- g) nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy domowej,
- h) zrozumienie reakcji ofiary,
- i) podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy,
- j) monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności uruchamianie współpracy między różnymi instytucjami pomocowymi.

2. Adresaci programu:

- a) rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy,
- b) rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy,
- c) przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą.

3. Zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach kreślonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 1286).

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

4. Elementy lokalnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- a) zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie wraz z potencjałem organizacyjnym,
- b) zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin,
- c) Zespół Interdyscyplinarny o znaczeniu strategicznym i zadaniowym,
- d) niniejszy program.

5. Cele tworzenia i rozwijania lokalnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- a) ograniczanie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie,
- b) podniesienie skuteczności interwencji wobec problemu przemocy,
- c) rozwój oferty pomocowej dla rodzin uwikłanych w przemoc,

- d) integracja działań instytucji wobec problemu przemocy w rodzinie,
- e) rozwój wiedzy, kompetencji, umiejętności reagowania wobec problemu przemocy,
- f) podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy rodzinie – systematyczna edukacja środowiska lokalnego oraz przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problemem przemocy w rodzinie.

6. Realizatorzy programu:

Realizatorem programu jest Miejsko-Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Narolu we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówkami ochrony zdrowia, sołectwami, placówkami oświaty, policją, organizacjami pozarządowymi oraz kuratorami sądowymi.

IV. ZASOBY GMINY NAROL W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE.

1. Zasoby instytucjonalne gminy:

- a) Koordynator ds. rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii.
- b) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- c) Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narolu.
- d) Posterunek Policji w Narolu.
- e) Placówki oświatowe.
- f) Placówki ochrony zdrowia.
- g) Organizacje pozarządowe i instytucje kościelne.
- h) Sołtysi i rady sołectkie.

2. Mocne strony:

- a) Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Narol.
- b) Znajomość środowiska lokalnego.
- c) Dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności karda instytucji działających na rzecz rodziny.
- d) Znajomość problemu oraz działające służby zajmujące się problematyką i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami.
- e) Dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi.

3. Słabe strony:

- a) Niewystarczająca struktura socjalna gminy.
- b) Małe zainteresowanie programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- c) Brak wypracowanych systemów wspomaganie działań profilaktycznych.
- d) Brak spójnego systemu współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin zagrożonych przemocą.

4. Zagrożenia:

- a) Słaba kondycja ekonomiczna rodzin.
- b) Negatywne wzorce zachowań społecznych.

- c) Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w rodzinach.
- d) Problemy alkoholowe członków rodzin.
- e) Poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc w rodzinie.

V. CELE PROGRAMU.

Cel główny:

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc w rodzinie.

Cele szczegółowe:

1. Koordynacja działań pomocowych lokalnych podmiotów.
2. Skuteczne i efektywne zwalczanie przemocy w rodzinie.
3. Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy.
4. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc.
5. Zmiana postawy mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno – edukacyjne.
6. Systematyczna edukacja środowiska lokalnego:
  - a) przygotowanie i udostępnienie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym w celu ułatwienia dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy,
  - b) podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców gminy na temat przemocy domowej oraz podmiotów świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie,
  - c) promowanie efektywnych sposobów rozwiązywania konfliktów w rodzinie oraz sposobów radzenia sobie z agresją i złością w celu nabycia umiejętności rozwiązywania konfliktów oraz radzenia sobie z agresją.
7. Systematyczna edukacja różnych grup zawodowych stykających się z problemami przemocy w rodzinie w celu podniesienia poziomu wiedzy różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy, w tym profesjonalne przygotowanie poszczególnych grup do realizacji działań pomocowych.

VI. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ PROGRAMU – ZADANIA, ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ, TERMINY REALIZACJI.

Lp.	Zadanie	Sposób realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
1	Prowadzenie działań przez Zespół Interdyscyplinarny i Grupy Robocze zmierzających do przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Działania prowadzone przez Zespół Interdyscyplinarny oraz Grupy Robocze – zgodne z przepisami prawa obowiązującymi w tym zakresie. Prowadzenie w/w działań w szczególności poprzez: - prowadzenie działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”, - podejmowanie działań interwencyjnych przez dzielnicowych, - motywowanie i kierowanie osób	Zespół Interdyscyplinarny oraz Grupy Robocze Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narolu	2016 - 2020

		<p>podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie,</p> <ul style="list-style-type: none"> -występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 § 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, -prowadzenie pracy terapeutycznej w szczególności dla osób doznających przemocy w rodzinie. 		
2	<p>Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>	<p>Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Do zadań Zespołu należy w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - diagnozowanie przemocy w rodzinie, - podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mającym na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, - inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, - rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, - inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. 	<p>Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego</p> <p>Kierownik Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Narolu</p>	2016 - 2020
3	<p>Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.</p>	<p>Systematyczne szkolenia przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, szkolenia Zespołu Interdyscyplinarnego, organizacja szkoleń dla osób zainteresowanych możliwością podniesienia kompetencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>	<p>Koordinator ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii</p> <p>Zespół Interdyscyplinarny</p> <p>Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narolu</p>	2016 - 2020
4	<p>Zmiana postawy mieszkańców wobec przemocy w rodzinie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów itp.) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności. - Dostarczanie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie. - Umieszczanie informacji na stronie internetowej gminy. - Spotkania informacyjne z mieszkańcami gminy. - Tworzenie warunków do bezpiecznego spędzania czasu, w szczególności dla dzieci i młodzieży poprzez programy profilaktyczne. 	<p>Koordinator ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii</p> <p>Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narolu</p>	2016 - 2020

VII. FINANSOWANIE.

Realizacja Programu finansowana będzie ze środków własnych Gminy Narol, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł, przy czym środki na obsługę techniczno-organizacyjną Zespołu Interdyscyplinarnego przewidywane będą w planie finansowym Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Narolu.

VIII. MONITORING, SPRAWOZDAWCZOŚĆ, EWALUACJA PROGRAMU.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie zarządzany przez kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Narolu.

Program będzie monitorowany przez systematyczną sprawozdawczość (co najmniej 1 raz w roku) dokonywaną w ramach wszystkich elementów systemu. Podstawowymi wskaźnikami służącymi do monitorowania Programu są:

- liczba niebieskich kart,
- ilość interwencji, udzielonych porad, konsultacji,
- ilość i rodzaj przeprowadzonych działań profilaktycznych.

Wskaźnikami ewaluacji Programu będą:

- liczba interwencji domowych z powodu przemocy w rodzinie,
- liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej,
- liczba sprawców przemocy domowej,
- liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu,
- liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”.

Ewaluacja pozwoli Programu na:

- dostosowanie form wsparcia do potrzeb i problemów istniejących w Gminie Narol,
- zwiększenie dostępności działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ewaluację Programu prowadzić będzie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narolu z we współpracy ze wszystkimi instytucjami realizującymi Program.